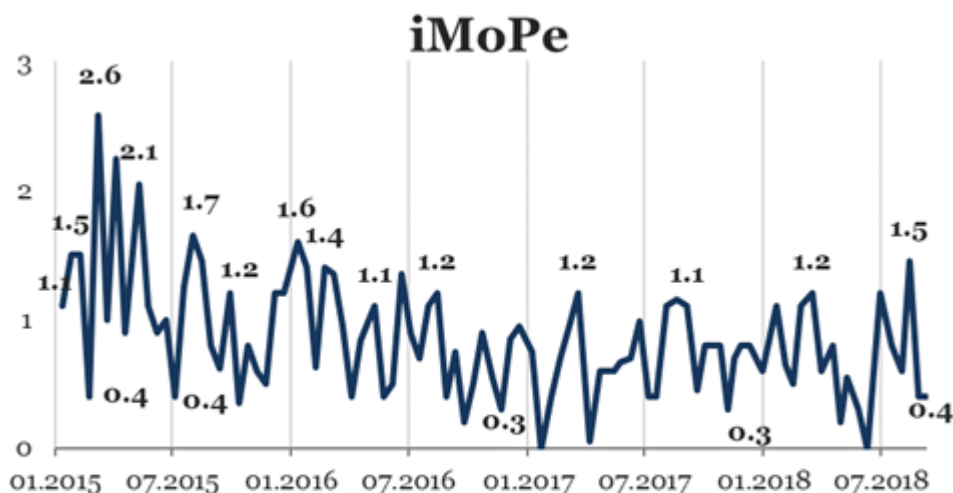

iMoRe №92. Врегульовані права колективної власності на землю

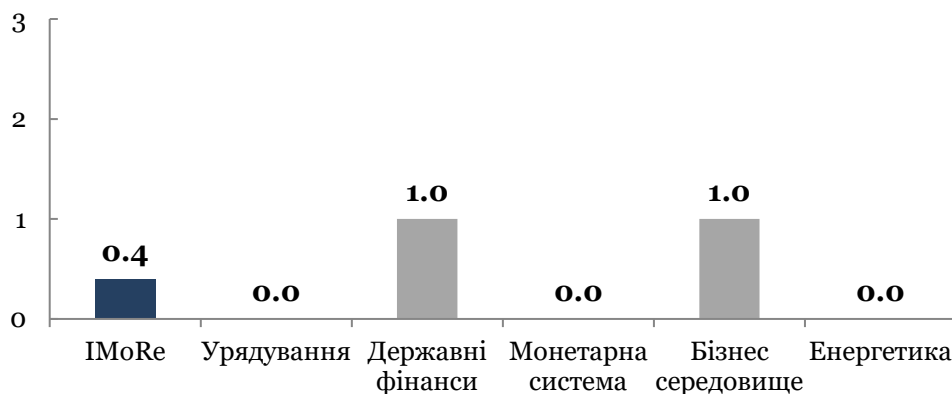
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) склав +0,4 бала за період з 20 серпня по 2 вересня 2018 року. Головна подія раунду – закон про колективну власність на землю та вдосконалення правил землекористування.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

iMoRe може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Головна подія раунду

Закон про колективну власність на землю та вдосконалення правил землекористування, +2,0 бала

У 1990-х роках величезний обсяг сільськогосподарських земель перейшов з державної до колективної власності сільськогосподарських підприємств. Потім почалася кампанія паювання сільськогосподарських угідь. Проте правовий статус інших земель - доріг між земельними паями, лісосмуг, земель під фермами, водними об'єктами - не був чітко врегульований.

Залишився також певний обсяг недопайованої ріллі. У деяких випадках після паювання з'явилися державні акти на право колективної власності на землю з прізвищами усіх членів колективного сільськогосподарського підприємства. В такому випадку власника фактично немає, але сільська рада передати ці землі в оренду не може. Крім того, норми Конституції взагалі не передбачають колективної власності.

Також існувала проблема обміну земельними ділянками. Після розпаювання земель одне поле може бути поділене на десятки ділянок і використовуватися кількома орендарями. При цьому ділянки одного орендаря можуть не складати замкнутих контурів. Законодавчого механізму, щоб звести їх в одне ціле шляхом обміну, не було, а на практиці це вирішувалося на рівні усних угод між орендарями.

Закон [2498-VIII](#) від 10.07.2018 спрямований на вирішення цих проблем.

Коментар експерта

“Законом №2498-VII від 10.07.2018 року передбачається в цілому дві позитивні і одна доволі негативна речі.

Спершу про позитивні речі. По-перше, законом врегульовується питання колективної власності, яка залишилась в спадок після розпаювання, - це польові дороги, лісосмуги та інші землі у вже не існуючій колективній власності. По-друге, вирішується питання «шахівниці» на полях (через обмін), коли, наприклад, орендар орендує все поле, а всередині господарює інший власник чи орендар.

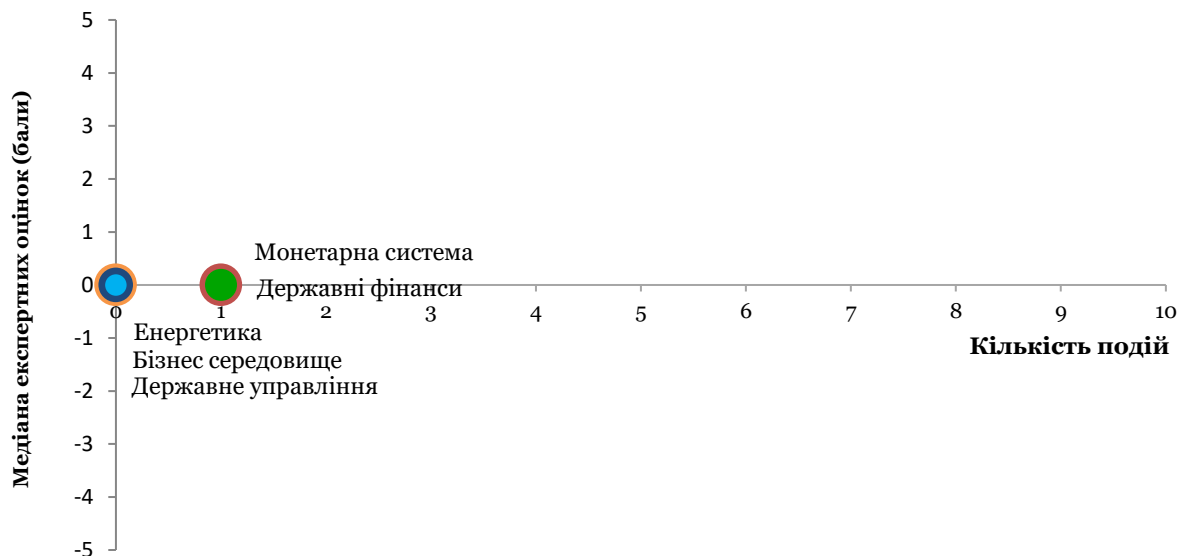
Негативним моментом є так зване право «істотного користувача» земельного масиву орендувати інші земельні ділянки сільгосппризначення, розташовані у такому масиві. Істотним користувачем в даному випадку є орендар, який орендує не менш як 75% усіх земель масиву. Це створює 1) нерівні умови господарювання між малими та потужними великими виробниками на користь великих, та 2) створює ще одне обмеження для власників земельних паїв (на додаток до мінімального терміну оренди та мораторію на купівлю-продаж земель сільгосппризначення)”

Олег Нів'євський, Київська школа економіки

Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	0.0
Державні фінанси	+1.0
Визначено порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті НАНУ для підтримки розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень	+1.0
Визначено умови оплати праці служби освітнього омбудсмена	+0.1
Рішення про забезпечення житлом внутрішньо переміщених дітей-сиріт	+0.5
Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти	+0.6
Порядок проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової діяльності	+1.0
Впроваджено механізм екстреного реагування на випадки насильства	+0.8
Порядок пільгового кредитування для здобуття професійно-технічної та вищої освіти	+0.6
Монетарна система	0.0
Бізнес середовище	+1.0
Приведення Технічного регламенту щодо використання небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні до норм ЄС	+0.5
Енергетика	0.0

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoRe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.